

**ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Збірник наукових праць
ПЕРСПЕКТИВА**

**Випуск 35
2020**

**ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Збірник наукових праць

«ПЕРСПЕКТИВА»

Випуск 35

Херсон – 2020

УДК 630

Збірник наукових праць викладачів та здобувачів вищої освіти агрономічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету "Перспектива".

Редакційна колегія

АВЕРЧЕВ О.В.	– доктор с.-г. наук, професор;
БАЗАЛІЙ В.В.	– доктор с.-г. наук, професор;
МАРКОВСЬКА О.Є.	– доктор с.-г. наук, професор;
МРИНСЬКИЙ І.М.	– кандидат с.-г. наук, доцент;
РУДІК О.Л.	– доктор с.-г. наук, доцент

У збірнику представлено 16 наукових робіт здобувачів вищої освіти другого рівня, виконаних під керівництвом викладачів університету. Їх доповіді були заслухані на тематичних секціях наукової конференції агрономічного факультету та запропоновані до друку.

Рекомендовано до друку методичною комісією агрономічного факультету (протокол № від « » листопада 2020 року).

Матеріали збірника призначені для фахівців у галузі «Агрономія»
Матеріали надруковані в авторській редакції.

Перспектива : збір. наук. праць ХДАЕУ. - Херсон: РВВ ХДАЕУ - 2020.
Вип. 35. – 52 с.

УДК: 633.16:631.53.04

ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ СІВБИ

Козарчук В.О. – здобувач вищої освіти другого рівня ХДАЕУ

Бойчук І.В. – кандидат с.-г. наук, доцент ХДАЕУ

Тетерук О.В. – асистент ХДАЕУ

Постановка проблеми. Урожайність сільськогосподарських культур, у тому числі озимого ячменю, залежить від багатьох факторів: біологічних особливостей сортів, посівних та урожайних якостей насіння, різних агроекологічних факторів.

Збільшення виробництва зерна є ключовою проблемою розвитку сільського господарства. У рішенні цієї проблеми головну роль відіграють зернові колосові культури, у числі яких визначне місце займає ячмінь.

Стан вивчення проблеми. Збільшення виробництва зерна є ключовою проблемою розвитку сільського господарства. У рішенні цієї проблеми головну роль відіграють зернові колосові культури, у числі яких визначне місце займає ячмінь. У загальній проблемі продовольчого і фуражного зерна важливе місце займає ячмінь як основна зернофуражна культура. Значна частка припадає на озимий ячмінь, який зарекомендований до виробництва в 14 областях України. Однак 90% його посівних площ розміщені в південному регіоні – в Криму, Одеській, Миколаївській та Херсонській областях. Головна причина цього – недостатня морозостійкість сортів. Озимий ячмінь для багатьох областей – не гарантована культура. Недоліки, пов'язані з морозостійкістю, часто посилюються поганою технологією вирощування. Розміщення після гірших попередників, запізнення з сівбою, неякісний передпосівний обробіток ґрунту і підготовка насіння, сівба у суху брилисту землю та інші причини призводять до загибелі або значного зрідження посівів, що не сприяє стабілізації і популярності культури.

Стабільне нарощування виробництва виробничого та кормового зерна завжди буде ключовою проблемою сільського господарства України. Шляхи вирішення цієї комплексної проблеми тісно пов'язуються з необхідністю вирощування деяких зернових культур і районами їх розміщення.

Завдання і методика досліджень. Матеріалом для досліджень послужили сорти ячменю озимого – Матеріалом для досліджень послужили сорти ячменю озимого – Академічний, Буревій, Достойний, Трудівник, які рекомендовані для вирощування в умовах Степу України.

Схема досліджу – двухфакторний.

Фактор А – строки сівби: 1 жовтня, 10 жовтня, 20 жовтня.

Фактор В – сорт: Академічний, Буревій, Достойний, Трудівник.

Повторність чотириразова. Загальна площа ділянки – 70 м²,

облікова – 50 м². Попередником ячменю озимого був озимий ріпак. Технологія вирощування озимого ячменю у дослідках була загальноприйнятою для даної зони.

Збирання та облік урожаю зерна озимого ячменю проводили з усієї площі облікової ділянки кожного варіанту досліду за допомогою комбайна Samro 130 – прямим комбайнуванням.

Строки сівби озимого ячменю впливали на тривалість вегетаційного періоду.

Нами встановлено, що найкоротший вегетаційний період (сходи – повна стиглість) мав сорт озимого ячменю Буревій – 258 днів за сівби 10 жовтня. Найтриваліший вегетаційний період зафіксовано у сортів Академічний та Достойний за сівби 1 жовтня та становив відповідно 274 дні.

Під час досліджень було проведено облік густоти стояння сортів озимого ячменю після перезимівлі в період відновлення вегетації.

В результаті проведених досліджень було встановлено, що найбільша кількість продуктивних стебел на одиниці площі була при сівбі 1 жовтня (398 шт/м²) у сорту Трудівник. Дещо меншу кількість стебел за цього ж строку сівби формували сорти Академічний (397 шт/м²). Сорт Буревій формували найменшу кількість продуктивних стебел (332 шт/м²) за сівби 20 жовтня.

Запізнення із посівом ячменю озимого призводило до зменшення цього показника в середньому на 2,6% (за сівби 10 жовтня).

Найменшу кількість продуктивних стебел усі сорти озимого ячменю формували за сівби 20 жовтня.

Проаналізувавши отримані дані досліджень встановлено, що найбільшу масу колоса мали рослини при сівбі 1 жовтня. При більш пізніх строках сівби відмічались зниження його продуктивності.

Так, маса зерна з колоса при сівбі 1 жовтня на 2,3% перевищувала його масу за сівби 10 жовтня. Якщо порівняти з більш пізніми строками сівби (20 жовтня) маса зерна з колоса була більшою на 21,5%.

Найменшу кількість зерен в колосі формували сорти озимого ячменю за пізніх строків сівби 20 жовтня. Так, сорт ячменю озимого Академічний за цього строку сівби формували в середньому 29,9 шт. зерен. Дещо більшим цей показник (30,4 шт. зерен) зафіксовано у сорту Буревій.

Найбільшу кількість зерен з колосу формували сорти озимого ячменю Достойний та Трудівник (34,2 шт. зерен) за сівби 1 жовтня.

Аналізуючи отримані нами матеріали, можна зробити висновок, що строки сівби впливали на ураженість озимого ячменю грибковими хворобами.

Так, за сівби 1 жовтня ураженість сортів озимого ячменю грибковими захворюваннями становила в середньому 11%. За більш пізніх строках сівби відмічалось підвищення захворюваності рослин

озимого ячменю відповідно на 6% та 7%.

В ході досліджень нами встановлено, що строки сівби суттєво впливали на урожайність усіх сортів озимого ячменю досліджуваних нами.

Виходячи із даних таблиці видно, що найбільшу урожайність формував сорт Трудівник за сівби 1 жовтня (5,25 т/га). Дещо меншою урожайність за цього строку сівби зафіксовано у сорту Академічний (4,91 т/га)

Найменшою урожайність за всіх строків сівби формував сорт Достойний.

Запізнення із строками сівби призводило до зменшення цього показника. Так, за сівби 10 жовтня відбувалось зниження врожайності сортів озимого ячменю в середньому на 7%. Що стосується більш пізніх строків висіву відбувалось зниження урожайності сортів озимого ячменю на 10-15%.

ВИСНОВОК.

В умовах ФГ «Зоря» Білозерського району Херсонської області для отримання високої врожайності зерна озимого ячменю доцільно вирощувати декілька сортів, серед яких чільне місце займає сорт Трудівник. Сівбу проводити 1 жовтня з нормою висіву 4,5 млн. шт./га. Дотримання даних рекомендацій забезпечить отримання урожаю даної культури на рівні 5,25 т/га.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лихочвор В.В., Проць Р.Р., Долежал Я. Ячмінь. – Львів: НВФ «Українські технології», 2003, - 11 с.
2. Ширенко Б.К., Літвін. Л.Р. Технологія вирощування озимого ячменю в ВАТ «Бургунське»// Проблеми та перспективи розвитку зрошувального землеробства на півдні України. Херсон. -2003. – С. 107-108.
3. Koch H.-D. Genetic variability of frost hardiness in winter barley and some remarks / Koch H.-D. // October 31 – November, 1972.p. С. 125-142.

